

ÓVODAI VEZETÉSI ÉS NEVELÉSI MÓDSZERTANI TANÁCSADÓ

PEDAGÓGIAI, MÓDSZERTANI ÉS JOGALKALMAZÁSI KIADVÁNY
INTÉZMÉNYFENNTARTÓKNAK, -VEZETŐKNEK ÉS ÓVODAPEDAGÓGUSOKNAK

2016. SZEPTEMBER

TARTALOMJEGYZÉK

Aktuális

dr. Farkas Ildikó:

A nevelési-oktatási intézmények működéséről
és a köznevelési intézmények névhasználatáról szóló
20/2012. (VIII. 31.) EMMI-rendelet módosításának
óvodai vonatkozásai 2

Éves terv

dr. Farkas Ildikó:

A nevelési év tervezése, kezdete – 2016 7

Nevelés

Karczewicz Ágnes:

A befogadás és visszafogadás első napjai a Cinegében ... 17

Beszoktatás

Villányi Györgyné

Az óvodai élet megkezdése – „beszoktatás” az óvodába .. 25

Karczewicz Ágnes:

Kézen fogva az óvodába – a beszoktatás szülői oldala 34

Kérdések és válaszok

Kérdések és válaszok 40

DR. FARKAS ILDIKÓ:

A NEVELÉSI-OKTATÁSI INTÉZMÉNYEK MŰKÖDÉSÉRŐL ÉS A KÖZNEVELÉSI INTÉZMÉNYEK NÉVHASZNÁLATÁRÓL SZÓLÓ 20/2012. (VIII. 31.) EMMI-RENDELET MÓDOSÍTÁSÁNAK ÓVODAI VONATKOZÁSAI

A 2015 elején elindított szakképzési reformhoz kapcsolódva 2015 nyarán módosult *A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény* (a továbbiakban: köznevelésről szóló törvény), amely az ágazati törvény előírásait a szintén átfogóan módosított *szakképzésről szóló 2011. évi CLXXXVII. törvény* rendelkezéseivel hangolta össze. 2016 júniusában – az állami intézményfenntartással, a pedagógiai szakszolgálati változásokkal, valamint a munkajogi változásokkal összefüggésben – ismét sor került a köznevelésről szóló törvény érdemi módosítására.

A többször is módosuló ágazati törvénnyel való jogszabályi összhang megteremtése miatt vált szükségessé a végrehajtási előírások, ennek keretében *A nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról szóló 20/2012. (VIII. 31.)*

EMMI-rendelet (a továbbiakban: miniszteri rendelet) módosítása.

MIBEN VÁLTOZTAK A VÉGREHAJTÁSI ELŐÍRÁSOK?

A miniszteri rendelet módosítása az alábbi területeken hozott újdonságot:

- a szakképzési reformhoz kapcsolódó új törvényi fogalmak átvezetése a végrehajtási szabályokon (szakgimnázium, új típusú szakközépiskola),
- a készségfejlesztő iskola megjelenése,
- ezzel összefüggésben új névhasználati rendelkezések bevezetése,
- az ideiglenes óvodai elhelyezés szabályai,
- a közösségi szolgálat pontosítása,
- az idegen nyelvi nevelés-oktatás új szabályai,

- a tanfelügyelet új előírásai,
- a működési engedélyezés új határideje,
- a Köznevelési Hídprogramok új szabályai.

Jelen írásunkban csak az óvodai nevelést érintő változásokat ismertetjük.

AZ IDEIGLENES ÓVODAI ELHELYEZÉS SZABÁLYAI

A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (a továbbiakban: gyermekek védelméről szóló törvény) 2015. évi módosítása alkalmával a jogszabály kiegészült a titkos menedékházzal mint a kapcsolati erőszak áldozatainak segítséget nyújtó ellátórendszer speciális tagjával.

A gyermekek védelméről szóló törvény korábban már szabályozta a krízisközpontban történő elhelyezést, amely a családon belüli erőszak áldozatainak nyújt védelmet legfeljebb két hónap időtartamra. *A krízisközpont feladata*, hogy befogadja a hozzátartozók közötti erőszak miatt krízishelyzetbe került, a távoltartásról szóló törvény szerint bántalmazottnak minősülő személyt, és azt a vele egy háztartásban élő személyt, akinek tartására jogszabály, szerződés vagy bírósági határozat alapján köteles. A krízisközpont a bántalmazott család számára alaptevé-

kenysége keretében *legfeljebb nyolc hét időtartamra*

- lakhatást nyújt, és szükség esetén biztosítja
 - az étkeztetést,
 - a ruházattal való ellátást,
 - a mentálhigiénés és
 - egészségügyi ellátást,
- közreműködik – a családsegítő, illetve a gyermekjóléti szolgálattal együttműködve –
 - a krízisellátást szükségessé tevő okok megszüntetésében,
 - a család, az egyén helyzetének rendezésében,
 - otthontalanságának megszüntetésében.

A gyermekek védelméről szóló törvény 51. § (9)–(12) bekezdései alapján *a titkos menedékház befogadja a kapcsolati erőszak miatt krízishelyzetbe került, illetve otthontalanná vált bántalmazottat és gyermekét, valamint a bántalmazott családot.* Titkos menedékházként kizárólag a családok átmeneti otthona működhet.

A titkos menedékház a fenti személyek számára *legfeljebb hat hónap időtartamra*

- lakhatást nyújt, és szükség esetén biztosítja
 - az étkeztetést,
 - a ruházattal való ellátást,
 - a mentálhigiénés ellátást, valamint

- segítséget nyújt az egészségügyi ellátáshoz való hozzáféréshez,
- közreműködik – a gyermekjóléti szolgálattal együttműködve –
 - a titkos menedékház szolgáltatást szükségessé tevő okok megszüntetésében,
 - a család,
 - az egyén helyzetének rendezésében,
 - otthontalanságának megszüntetésében,
 - segítséget nyújt a bántalmazás következtében kialakult pszichés sérülések kezelésében, illetve
 - jogi tanácsadással segíti a védelmezett személyek érdekeinek védelmét.

A bemutatott gyermekvédelmi változásokhoz kapcsolódóan a miniszteri rendelet kiegészült az ideiglenes óvodai elhelyezés szabályaival. A rendelet 49. §-ának módosított (2a), valamint új (2b) bekezdése szerint, ha a gyermek a gyermekek védelméről szóló törvény alapján krízisközpontban vagy titkos menedékházban kerül elhelyezésre, az elhelyezés időtartamára a krízisközpont vagy a titkos menedékház székhelyén lévő, ennek hiányában a székhelyhez legközelebbi településen lévő, a gyermek neveléséhez megfelelő típusú nevelési-oktatási intézmény (fogadó intézmény) a gyermeknek a krízisközponti vagy a titkos menedékházban történő elhelyezése időtartamára ideiglenes

óvodai elhelyezést köteles biztosítani. Az elhelyezést a krízisközponti vagy a titkos menedékházban történő elhelyezést koordináló intézet kezdeményezi.

A krízisközpontban vagy a titkos menedékházban történő elhelyezés tényéről a krízisközponti elhelyezést koordináló intézet haladéktalanul köteles tájékoztatni azt az óvodát, amellyel a gyermek óvodai nevelési jogviszonyban áll.

Az ideiglenes óvodai jogviszony megszüntetésének időpontjában a megszünt jogviszony tényéről és időtartamáról, a gyermek igazolt és igazolatlan hiányzásáról a fogadó intézménynek igazolást kell kiállítania.

Ezzel összefüggésben a *miniszteri rendelet 51. § (2) bekezdésének d) pontja* úgy változik, hogy amennyiben a gyermek az óvodai foglalkozásról távol marad, mulasztását igazoltnak kell tekinteni, ha a gyermek ideiglenes óvodai elhelyezésének időtartamát a 49. § (2b) bekezdése szerinti igazolással igazolja.

AZ IGAZOLATLAN MULASZTÁSSAL KAPCSOLATOS SZABÁLYOK PONTOSÍTÁSA

A szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény (a továbbiakban: szabálysértési

törvény) alapján az a szülő vagy törvényes képviselő, akinek a szülői felügyelete vagy gyámsága alatt álló gyermeke ugyanabban az óvodai nevelési évben igazolatlanul a jogszabályban meghatározott mértéket vagy annál többet mulaszt, szabálysértést követ el.

Ez azt jelenti, hogy szabálysértés va-
lósul meg abban az esetben, ha a szülő
ugyan határidőben beíratta harmadik
életévét betöltött gyermekét az intéz-
ménybe, de arról már nem gondoskodik,
hogy rendszeresen részt is vegyen a fog-
lalkozásokon. (Megjegyezzük, hogy a
szabálysértési törvényben még szerepel
az iskolai életmódra felkészítő foglalko-
zás, ugyanakkor a köznevelésről szóló
törvény már nem használja ezt a kifeje-
zést.)

A miniszteri rendelet 51. §-a alapján,
amennyiben a gyermek az óvodai fog-
lalkozásról távol marad, mulasztását
igazolnia kell. Az igazolt mulasztás ese-
teit a jogszabály meg is határozza. Azt
is rögzíti, hogy amennyiben a gyermek
óvodai távolmaradását nem igazolják, a
mulasztást igazolatlanul kell tekinteni.
Az igazolatlan mulasztások száma
óvodaköteles gyermek esetében nevelési
évenként a tizenegyedik nap elérésével
von maga után szankciót.

A szabályozásban meglevő pontat-
lanságot korrigálta a módosítás, amikor
egyértelművé tette, hogy – a miniszteri

rendelet 51. § (4b) bekezdésének módo-
sításával – az óvoda vezetőjének a tizen-
egyedik igazolatlan nevelési nap elérése
esetén kell tájékoztatnia a szabálysértési
hatóságot. A szabálysértési törvény
247. § c) pontja szerinti szabálysértési
tényállás megvalósulásához szükséges
mulasztás mértéke ugyanis az adott ne-
velési évben összesen tizenegy nap.
Amennyiben ezt a mértéket a gyermek
igazolatlan mulasztása eléri, az óvoda
vezetőjének értesítési kötelezettséget ír
elő a jogszabály. Ennek eleget téve érte-
sítenie kell

- a gyermek tényleges tartózkodási
helye szerint illetékes gyámhatósá-
got, azaz a járási gyámhivatalt,
- az általános szabálysértési hatóság-
ként eljáró járási hivatalt és
- a gyermekjóléti szolgálatot.

A TANFELÜGYELETI SZABÁLYOK EGYSZERŰSÍTÉSE

A 2016. tavaszi tüntetéssorozat és az
azt követő Köznevelési Kerekasztal
egyeztetései, valamint a tanfelügyeleti
tapasztalatok alapján egyszerűsödnek
az országos pedagógiai-szakmai ellen-
őrzés szabályai. Ebből a célból a minis-
zteri rendelet 145. §-a új (2a) és (2b) be-
kezdéssel egészült ki, amelynek értelmé-
ben az intézményi önértékelés keretében
ötévente

- kerül sor az intézmény pedagógusa-
inak az értékelésére, valamint

- az intézmény teljes körűen értékeli saját pedagógiai munkáját.

Az intézményvezetői megbízás második és negyedik évében az intézményvezető intézményen belüli értékelésére kerül sor.

Az egyszerűsítés irányába mutató változás továbbá, hogy – a miniszteri rendelet 146. § új (2a) bekezdése alapján – a pedagógus ellenőrzésére a minősítő vizsgán vagy a minősítési eljárásban való részvételét követő három évig nem kerül sor.

A FENNTARTÓI JOG ÁTADÁSÁVAL KAPCSOLATOS ÚJ HATÁRIDŐ: JÚNIUS 20-A

A fenntartói jog átadásával kapcsolatos jogalkalmazási problémákra és az új közigazgatási hatósági eljárási szabá-

lyokra tekintettel módosult a működési engedély iránti kérelem benyújtási határideje. A módosított előírások szerint új óvoda indítása esetén, valamint – a fenntartói jog átadása kivételével – a köznevelésről szóló törvény 84. § (7) bekezdése szerinti esetekben továbbra is a tervezett indítás vagy a megszüntetés, az átszervezés évének *május utolsó munkanapjáig* nyújthatja be a fenntartó a működési engedély iránti kérelmét a hatósághoz.

Új elem ugyanakkor a szabályozásban, hogy *a fenntartói jog átadására* – figyelemmel az elsősorban az iskolák fenntartói jogát érintő jogi problémákra – *új határidőt* vezet be a jogszabály. A miniszteri rendelet 157. § (3) bekezdése szerint a fenntartói jog átadása esetén *június 20-áig* nyújthatja be a fenntartó a hatósághoz az intézmény működésének megkezdéséhez szükséges engedély iránti kérelmét.

Szakkönyveinkről, szaklapjainkról,
rendezvényeinkről
tájékozódjon megújult honlapunkról:

www.menedzserpraxis.hu

DR. FARKAS ILDIKÓ:

A NEVELÉSI ÉV TERVEZÉSE, KEZDETE – 2016

MIT JELENT A NEVELÉSI ÉV?

A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény (a továbbiakban: köznevelésről szóló törvény) 4. § 19. pontja értelmében a nevelési év az óvodában szeptember 1-jétől a következő év augusztus 31-éig tartó időszak.

KEZDHETŐ-E SZEPTEMBER 1-JE UTÁN A NEVELÉSI ÉV?

Gyakorlati problémaként merült fel, hogy egy uniós forrásból történő épület felújítása oly mértékben elhúzódott, hogy szeptember 1-jén a nevelési év megkezdése emiatt lehetetlenné vált. Kérdésként fogalmazódott meg, hogy ilyen esetben a fenntartó vagy esetleg maga az oktatásért felelős miniszter módosíthatja-e az adott intézményben a nevelési év kezdetét.

Válaszként azt mondhatjuk, hogy a hatályos köznevelési jogszabályok nem tartalmaznak jogi felhatalmazást arra nézve, hogy a fenntartó vagy maga az oktatásért felelős miniszter a helyi önkormányzati fenntartású óvodában a nevelési év kezdetét megváltoztassa. A törvényben meghatározott időkeret kezdő és befejező időpontja sem miniszteri, sem fenntartói, sem óvodavezetői hatáskörben nem módosítható. A törvényi szabályozás ugyanakkor lehetőséget biztosít arra, hogy a nevelési év során indokolt esetben az óvodavezető a fenntartó egyetértésével rendkívüli szünetet rendeljen el. A köznevelésről szóló törvény 30. § (5) bekezdése alapján ugyanis a nevelési-oktatási intézmény vezetője rendkívüli szünetet rendelhet el, ha

- rendkívüli időjárás,
- járvány,
- természeti csapás vagy

- más, elháríthatatlan ok miatt a nevelési-oktatási intézmény működtetése nem lehetséges.

Az intézményvezetőnek intézkedéséről értesítenie kell a fenntartót és a járási hivatalt. *Fontos* kiemelni, hogy a települési önkormányzatot az óvodai rendkívüli szünet elrendelése esetén is terheli *A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény* 41. §-ában szabályozott, a gyermekek napközbeni ellátása biztosításának kötelezettsége, amely ellátást ebben az esetben az óvoda igénybe vétele nélkül, más módon kell biztosítani a települési önkormányzatnak. Amennyiben nem élnek a rendkívüli szünet elrendelésének lehetőségével, úgy az óvodaköteles korú gyermekeknek a nevelési évet a település egy másik óvodájában, illetve – szükség szerint – egy másik település óvodájában kell megkezdeniük.

A NEVELÉSI ÉV HELYI RENDJE

Az új nevelési év közeledtével alapvető vezetői feladat az adott nevelési év helyi rendjének a végiggondolása és rögzítése. *A nevelési-oktatási intézmények működéséről, valamint a köznevelési intézmények névhasználatáról szóló 20/2012. (VIII. 31.) EMMI-rendelet* (a továbbiakban: miniszeri rendelet) 3. §-a alapján erre a célra az óvodai munkaterv szolgál. A munkatervben meghatározandó nevelési év helyi

rendjének kialakításához meg kell szerezni a fenntartó, az óvodaszék és az óvodai szülői szervezet (közösség) véleményét is. A jogszabály alapján a vélemények megszerzése kötelező, elmaradásuk jogsértő helyzetet eredményez. Az óvoda vezetőjét jogi értelemben nem kötik a vélemények, azonban az együttműködés jegyében célszerű a beérkezett vélemények figyelembe vételével elkészíteni a dokumentumot.

A miniszeri rendelet kötelező tartalmi elemeket is meghatároz a nevelési év megszervezésével kapcsolatban. E szerint az óvodai nevelési év helyi rendjében szabályozni kell

- az óvodai nevelés nélküli munkanapok időpontját, felhasználását,
- a szünetek időtartamát,
- az óvodai élethez kapcsolódó ünnepek megünneplésének időpontját,
- az előre tervezhető nevelőtestületi értekezletek, szülői értekezletek időpontját,
- az intézmény bemutatkozását szolgáló pedagógiai célú óvodai nyílt nap tervezett időpontját,
- minden egyéb, a nevelőtestület által szükségesnek ítélt kérdést.

AZ ÓVODAI NEVELÉS NÉLKÜLI MUNKANAPOK

Az óvodai *nevelés nélküli munkanapokkal* kapcsolatosan felhívjuk a figyelmet arra, hogy ezek száma egy nevelési

évben a miniszteri rendelet által maximumált, ami azt jelenti, hogy a nevelési évben az öt napot nem haladhatja meg. További követelmény a tervezéssel kapcsolatban, hogy ezeken a napokon – szülői igény esetén – az óvodának gondoskodnia kell a gyermekek felügyeletéről. A felügyeleti kötelezettség – a köznevelésről szóló törvény 4. § 10. pontja alapján – magában foglalja a gyermek testi épségének megóvásáról és erkölcsi védelméről történő gondoskodást, a nevelési-oktatási intézménybe történő belépéstől annak jogszerű elhagyásáig terjedő időben, továbbá a pedagógiai program részeként tartott kötelező, a nevelési-oktatási intézményen kívül tartott foglalkozások, programok ideje alatt.

A NAPIREND

A *napirend* kialakításával, tervezésével kapcsolatos jogszabályi előírás, hogy a szülők – a házirendben meghatározottak szerint – gyermeküket az óvodai tevékenység zavarása nélkül behozhassák és hazavihessék.

„TANÍTÁSI SZÜNET” AZ ÓVODÁBAN?

A tapasztalatok szerint a gyakorlatban visszatérő probléma a nevelési évet érintő szünet tervezése, időtartama. Az óvo-

da működését érintő szünettel kapcsolatosan a miniszteri rendelet csak a nyári zárva tartásról rendelkezik. Az előírás szerint az óvoda nyári zárva tartásáról legkésőbb az adott év február tizenötödikéig a szülőket tájékoztatni kell. Az óvodát a nevelési évben – tehát szeptember 1-jétől augusztus 31-éig – folyamatos feladatellátási kötelezettség terheli, amely alól csak a nyári zárás jelent kivételt.

Ebből következően a hatályos köznevelési jogszabályok alapján az óvodában a nyári zárva tartáson kívül – a rendkívüli szünetet kivéve – egyéb szünet nem tartható. Ezt támasztják alá a köznevelésről szóló törvény 30. §-ának (1) és (4) bekezdései, amelyek csak az iskola és kizárólag a tanulók vonatkozásában írják elő a tanévet érintő többszöri tanítási szünet lehetőségét.

A törvényi előírásokkal összhangban kiemeljük azt is, hogy a tanév rendjéről szóló miniszteri rendelet személyi hatálya nem terjed ki az óvodákra, a tanév rendje – már csak fogalmi szempontok miatt sem – nem tartalmaz óvodai vonatkozásokat. Ebből következően az óvodák az iskolák mintájára nem jogosultak rövidebb-hosszabb őszi szünet, téli és tavaszi szünet tartására. Az az óvodai gyakorlat, amely – az iskolák mintájára – őszi, téli és tavaszi szünettel számol a nevelési év tervezésekor, jogszabálysertő.

AZ ÓVODA NYITVA TARTÁSA

A köznevelésről szóló törvény 83. §-a alapján az óvoda heti és éves nyitvatartási idejének meghatározása kizárólagos fenntartói hatáskör. Ebben a vonatkozásban – a törvény 49. § (3) bekezdése alapján – a települési önkormányzati fenntartókat közzétételi kötelezettség is terheli.

Felhívjuk a figyelmet, hogy a nyitva tartás jogszerű kialakításánál figyelembe kell venni a köznevelésről szóló törvény 8. § (3) bekezdését is, miszerint az óvodai finanszírozott időkeret magába foglalja a gyermek

- napközbeni ellátásával összefüggő feladatokhoz,
- a teljes óvodai életet magában foglaló foglalkozásokra fordítható heti ötven óra időkeretet.

A fenntartó az óvodában heti tizenegy órás időkeretben köteles megszervezni

- a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek fejlesztő, valamint
- a sajátos nevelési igényű gyermekek
 - egészségügyi,
 - pedagógiai célú rehabilitációs,
 - rehabilitációs foglalkoztatását.

Ebből következően az óvodai foglalkozásokat oly módon kell megszervezni, hogy az óvoda egyaránt eleget tudjon

tenni az óvodai neveléssel és a gyermek napközbeni ellátásával összefüggő feladatainak.

A nyitva tartás kialakításának további fontos szempontja, hogy igazodjon, illetve figyelembe vegye a szülők munkaidéjét is. Ez a jelenlegi szabályozásban is megjelenik, bár kevésbé hangsúlyosan, mint korábban. A nyitva tartással kapcsolatban rendelkezik úgy a miniszteri rendelet 4. § (1) bekezdése, hogy az óvoda szervezeti és működési szabályzatának tartalmaznia kell a működés rendjét, ezen belül a gyermekeknek az óvodában való benttartózkodásának rendjét. Garanciális rendelkezés, hogy a szervezeti és működési szabályzat elfogadásakor véleményezési jog illeti meg az óvodaszéket, ennek hiányában az óvodai szülői szervezetet. Ez azt jelenti, hogy az érintettek véleményét kötelező beszerezni a nyitva tartás meghatározásánál is. Ha ez nem történik meg, a köznevelésről szóló törvény 40. §-a alapján a jogsértően hozott fenntartói döntés megtámadható. Sikeres megtámadás esetén a döntés a meghozatalának időpontjától kezdődően érvénytelené válik.

Megtámadásra az óvodaszék, az óvodai szülői szervezet és az jogosult, akinek a megtámadáshoz törvényes érdeke fűződik. A megtámadást három hónapon belül írásban kell közölni a fenntartóval, majd a közlés eredménye-

lensége esetében tizenöt napon belül érvényesíteni. Az érvénytelenség megállapítását települési önkormányzati fenntartó esetén a fővárosi, megyei kormányhivatalnál, egyházi és magánfenntartó esetén a bíróságnál lehet kezdeményezni. A bírósági eljárás megindítása előtt az eljárás megindítására jogosultnak a döntéshozónál előzetes egyeztető eljárást kell kezdeményeznie.

Amint arról korábbi írásunkban már beszámoltunk, a jogalkotó az átlagbér-alapú támogatás megállapítását a gyermek óvodai benntartózkodása helyett – a fenntartó típusától függetlenül – 2016. szeptember 1-jétől a feladatellátási hely szerinti nyitvatartási időhöz igazította. Ebből a célból a köznevelésről szóló törvény minimum napi nyitvatartási időként legalább nyolc órát határoz meg. Ha a napi nyitvatartási idő nem éri el a nyolc órát, úgy nem jár a teljes támogatás. A köznevelésről szóló törvény 8. § új (6) bekezdése szerint az óvoda napi nyitvatartási ideje legalább nyolc óra, ez az időtartam azonban a fenntartó engedélyével csökkenthető.

Ha a napi nyitvatartási idő nem éri el a nyolc órát, a költségvetési támogatás nem teljes összegben illeti meg a fenntartót.

Amennyiben a fenntartó engedélye alapján az óvoda hat óránál rövidebb napi nyitvatartási idővel működik, a

fenntartásához a központi költségvetésből támogatás nem igényelhető.

AZ ÓVODAI NEVELÉS EGÉSZ NAPOS PROGRAM

A miniszteri rendelet 13. §-a alapján az óvodai nevelés a gyermek neveléséhez szükséges, a teljes óvodai életet magában foglaló foglalkozások keretében folyik oly módon, hogy *a teljes nyitva tartás ideje alatt* a gyermekekkel minden csoportban óvodapedagógusnak kell foglalkoznia, óvodapedagógusoként és csoportonként összesen napi két óra átfedési idővel. Ebből adódóan a nevelési nap nyitvatartási idejében a pedagógiai program előírásait kell megvalósítani, a gyermekfelügyelet önmagában ennek nem tesz eleget. *Jogszabálysértő tehát az a gyakorlat, amikor a nap elején és/vagy végén nem óvodapedagógus, hanem például a dajka vigyáz a gyermekekre, illetve foglalkozik velük.*

AZ ÓVODAI CSOPORTSZERVEZÉS SZABÁLYAI

Egy szülői panasz szerint a gyermek a nevelési év kezdetéig harmadik életévét betölti, ezért a gyermek óvodai felvételét kérte. Állítása szerint azonban a lakcímük szerinti kötelező felvételt biztosító óvoda a felvételi kérelmet elutasította. A gyermeket egy másik óvodába vették fel, amelyet

azonban nem tudnak gyalogosan megközelíteni. Az ügyben indult vizsgálat során az óvoda vezetője nyilatkozatában azt közölte, hogy az érintett intézménybe minden évben van túljelentkezés, ezért mindig sor kerül néhány gyermek átirányítására. Az érintett gyermek számára a kerület egy másik óvodájában biztosítottak férőhelyet, és az óvodavezető szerint egy HÉV-megállónyi távolság vagy néhány buszmegállónyi út a budapesti közlekedésben nem jelent súlyos, megoldhatatlan hátrányt, különösen akkor, ha a nagyszülők segítségére is számíthat a család. A szülők a felvételi kérelem beadásakor semmilyen különös indokot nem jelentettek be, amelyet figyelembe kellett volna vennie a rangsorolásnál. Az ügyben nyilatkozó fenntartó szerint a kerületi óvodákba történő túljelentkezés miatt került sor egyes gyermekek körzetes óvodától eltérő elhelyezésére. Így viszont az összes jelentkező elhelyezését megoldották.

Láthatjuk, hogy a mindennapokban milyen érdeksérelmet okoz, ha az óvoda által fogadható maximális létszámot a fenntartó nem előrelátó módon állapítja meg.

AZ INTÉZMÉNYBE FELVEHETŐ MAXIMÁLIS GYERMEKLÉTSZÁM JELENTŐSÉGE

A köznevelésről szóló törvény 23. §-ának (3) bekezdése szerint – a fenntartó típusától függetlenül – minden óvoda alapító

okiratában kötelező feltüntetni az intézménybe felvehető maximális gyermeklétszámot. A törvényi rendelkezések alapján a létesítő okiratban külön-külön feladatellátási helyenként kell szerepeltetni az egyes helyekre felvehető maximális gyermeklétszámot. A feladatellátási helyek összessége aztán meghatározza az összintézményi maximális felvehető gyermekek számát. Ez a szabályozás el szeretné kerülni azt a korábbi években gyakran felmerült problémát, hogy bár intézményi szinten minden rendben volt a maximális gyermeklétszámmal, az egyes feladatellátási helyek között nagyfokú aránytalanságok és felvételi problémák alakultak ki – főként a többcélú intézményeknél.

Az intézménybe, azon belül az egyes feladatellátási helyekre felvehető maximális gyermeklétszám alapító okiratban történő rögzítése azért szükséges, mert a fenntartónak olyan tárgyi és személyi feltételeket kell biztosítani az intézménye és annak feladatellátási helyei részére, amely az alapító okiratban szereplő gyermeklétszám hosszú távú, biztonságos fogadását, ellátását lehetővé teszi.

Felhívjuk a figyelmet, hogy az óvodába, illetve az egyes feladatellátási helyre felvehető gyermekek maximális létszáma abszolút határt jelent a fenntartónak és az óvodavezetőnek. Ezt a létszámot ugyanis az alapító okirat – valamint az egyházi és magánfenntar-

tású intézmények esetében a működési engedély – módosítása nélkül semmilyen indokkal vagy jogcímen nem lehet jogszerűen túllépni. Az intézménybe, azon belül az egyes feladatellátási helyre felvehető maximális gyermeklétszám módosítása a köznevelésről szóló törvény 4. §-a alapján intézményátstrukturálásnak minősül, így alkalmazni kell mindazon garanciális szabályt, amelyet a törvény ebben a vonatkozásban előír (az átszervezésre vonatkozó időbeli korlátok, a kötelező véleményezési eljárás). Az intézményátstrukturálásból következik, hogy az óvodába, azon belül az egyes feladatellátási helyre felvehető maximális gyermeklétszám változtatásáról a fenntartónak legkésőbb az intézkedés tervezett végrehajtása éve május utolsó munkanapjáig kell döntést hoznia.

Mindebből adódóan az alapító okirat elkészítésénél és felülvizsgálatánál a fenntartó részéről mindenképpen átgondolásra és előrelátásra van szükség azért, hogy az alapító okiratban meghatározott létszám megfelelő mozgásteret adjon a nevelési évben érkező gyermekek fogadásához is, ugyanakkor összhangban kell lennie a rendelkezésre álló tárgyi, személyi és pénzügyi feltételekkel.

Fontos felhívni a figyelmet arra, hogy a fenntartói döntésnél nemcsak az óvodaköteles korú gyermekek kötelező

felvételével kell számolni, hanem a tervezésnél olyan mozgásteret kell biztosítani az óvodának, amely a nevelési év közben érkező új gyermekek felvételét és átvételét is lehetővé teszi.

AZ ÓVODAI CSOPORTOK SZÁMA

Az egy nevelési évben indítható óvodai csoportok számának meghatározása – a köznevelésről szóló törvény 83. § (2) bekezdés d) pontja alapján – a fenntartó kizárólagos hatásköre, ennek keretében a fenntartó jogosult meghatározni az indítható óvodai csoportok számát.

AZ ÓVODAI CSOPORT MAXIMÁLIS CSOPORTLÉTSZÁMA

Az ágazati törvény az alapító okiraton kívül más értelemben is jelentőséget tulajdonít a gyermekek maximális létszámának. A köznevelésről szóló törvény 4. § 23. pontja alapján óvodai csoportnak minősül az a legalább egy nevelési évre alkotott oktatásszervezési egység, amely meghatározott közös pedagógiai feladatok végrehajtására alakul az óvodába felvételt nyert, azonos feladatellátási helyre járó gyermekekből.

Az óvodai csoportokra irányadó létszámokat a köznevelésről szóló törvény

4. számú melléklete határozza meg.

A mellékletben három szám szerepel:

- a minimumlétszám,
- az átlaglétszám és
- a maximális létszám.

A három szám közül a *maximális létszám (25 fő)* a *legfontosabb*, ugyanis azt jogszerűen csak a törvény 25. § (7) bekezdésében meghatározott esetekben lehet figyelmen kívül hagyni.

A CSOPORTLÉTSZÁM SZÁMÍTÁSÁNAK SPECIÁLIS ESETEI

A csoportlétszám megállapításánál a gyermekeket általában egy főként kell számításba venni. Vannak azonban sajátos esetek, amikor a gyermekkel való törődés több figyelmet kíván, ezért indokolt, hogy az adott csoport létszáma kevesebb legyen.

Ebből kiindulva – a köznevelésről szóló törvény 47. § (7) bekezdése értelmében

- az enyhe értelmi fogyatékos,
- beszédfogyatékos vagy
- pszichés fejlődési zavarral küzdő sajátos nevelési igényű gyermekeket az óvodai csoport létszámának számításánál kettő,
- a mozgásszervi, érzékszervi, közép súlyos értelmi fogyatékos,
- autizmusspektrum-zavarral küzdő vagy

- halmozottan fogyatékos gyermeket *három gyermekként* kell figyelembe venni az óvodai csoport létszámának számításánál, ha nevelés-oktatásuk a többi gyermekkel együtt történik.

A NEMZETISÉGHEZ TARTOZÓ GYERMEKEK

A köznevelésről szóló törvény 89. § (2) bekezdése alapján a nemzetiséghez tartozók részére az óvodai csoportot akkor is meg kell szervezni, illetve fenn kell tartani, ha ugyanazon kisebbséghez tartozó nyolc gyermek kéri.

A MAXIMÁLIS CSOPORTLÉTSZÁM JOGSZERŰ TÚLLÉPÉSE

A korábbi évekhez képest egyszerűsödtek, és rugalmasabbá váltak a maximális csoportlétszám jogszerű túllépésének lehetőségei. A döntést az óvoda vezetője kezdeményezheti, de minden esetben a fenntartó mondja ki a végső szót, engedélyt adva az indokolt túllépéshez. A változások nevelési év közben is végrehajthatók, és nincs szükség a már működő csoportok számának vizsgálatára sem. Amint arról szó esett, a 25 fős maximális csoportlétszámot jogszerűen csak az ágazati törvény 25. § (7) bekezdésében meghatározott esetekben lehet figyelmen kívül hagyni. E szerint a törvényi maximális létszám a *nevelési év indításánál*

a fenntartó engedélyével legfeljebb húsz százalékkal átléphető, a *nevelési év során* pedig – függetlenül a csoportok számától – akkor is túlléphető, ha az új gyermek átvétele, felvétele miatt indokolt.

hető, megoldása az alapító okirat időben történő módosítása, valamint elegendő mozgástér biztosítása a nevelési év közbeni létszámváltozások kezeléséhez.

A MINIMÁLIS CSOPORTLÉTSZÁMTÓL VALÓ ELTÉRÉS

A minimális létszámtól (13 fő) csak akkor lehet eltérni, ha azt az óvodai jogviszony nevelési év közben történő megszűnése indokolja. Speciális rendelkezés, hogy a nemzetiséghez tartozók részére az óvodai csoportot akkor is meg kell szervezni, fenn kell tartani, ha ugyanazon nemzetiséghez tartozó nyolc gyermek szülője kéri.

ÖSSZHANG A MAXIMÁLIS GYERMEKLÉTSZÁMOK KÖZÖTT

Az intézménybe, illetve az egyes feladatellátási helyre, valamint az egyes óvodai csoportba felvehető gyermekek maximális száma a gyakorlatban akkor kerülhet egymással feszültségbe, amikor az óvodában a 4. melléklet szerinti maximális csoportlétszám túllépése válik szükségessé, ám az így kialakuló gyermeklétszám már meghaladja az alapító okirat szerint az adott feladatellátási helyre felvehető maximális gyermeklétszámot. Ez a kellemtelen helyzet kellő tervezéssel elkerül-

SZABÁLYSÉRTÉSI VONATKOZÁS

A szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény 248. § (4) bekezdésének c) pontja alapján, aki az óvodai csoport szervezésére, létszámának meghatározására vonatkozó előírásokat megszegi, szabálysértést követ el. Megvalósul a szabálysértés minden olyan esetben, amikor a fentebb részletezett szabályok nem kerülnek betartásra. A szabálysértés elkövetője kizárólag az óvoda vezetője lehet.

A CSOPORTBA VALÓ BEOSZTÁS

Egy szülő panasza szerint a település óvodájában három új csoport indítására nyílt lehetőség. A szülő attól tartott, hogy gyermekét kiemelik régi csoportjából, hogy feltöltésük az újonnan kialakított csoportokat... Egy másik szülő arról érdeklődött, hogy akkor köteles-e az intézmény előzetesen tájékoztatni a szülőt, ha gyermekét egy másik óvodai csoportba helyezi...

A köznevelésről szóló törvény 49. § (4) bekezdése alapján az óvodába felvett gyermekek csoportba való beosztásáról – a szülők és az óvodapedagógusok véleményének kikérése mellett – az óvodavezető jogosult dönteni. A szülői és a pedagógusi vélemények kikérése fontos és kötelező, de nem köti a döntéshozó intézményvezetőt.

AZ ÓVODAPEDAGÓGUS BEOSZTÁSA

Egy szülői panasz szerint az óvodában, ahová a panaszos gyermeke

járt, átszervezték a csoportokat, és a gyermek új csoportszobába, új óvónő, új dadusok felügyelete alá került. A szülő sérelmesnek érezte, hogy a szülői közösséget nem vonták be a döntésbe.

A panasszal kapcsolatosan azt mondhatjuk, hogy az óvónők, dadusok csoportokba való beosztása, a csoportszobába való beosztás az óvodavezető intézményvezetői hatáskörébe tartozó döntések, amelyekhez a jogszabály nem ír elő véleményeztetési kötelezettséget, ezért a kifogásoltak kapcsán jogsélem nem mutatható ki.

OVIADMIN – óvodai adminisztrációs rendszer és dokumentumtár

OVIADMIN az intézményi sajátosságokra szabható óvodai adminisztrációs rendszer. Segítségével az óvodák könnyen megfelelnek a jogszabályi előírásoknak, mivel kiállja egy hatósági ellenőrzés próbáját is.

Átláthatóbbá és korszerűbbé teszi az óvodavezető számára az intézményi adminisztrációt és kommunikációt elektronikus adatbázis, naptár és üzenetküldő modul segítségével.

Az OVIADMIN révén hatályos jogszabályoknak megfelelő irat- és dokumentumtárat is használhat.

OVIADMIN – regisztráljon adminisztrációs rendszerünk díjmentes kipróbálásához!

www.oviadmin.hu

KARCZEWICZ ÁGNES

A BEFOGADÁS ÉS VISSZAFOGADÁS ELSŐ NAPJAI A CINEGÉBEN

Mint mindenhez, a nevelési év első napjaihoz is évek óta kötődnek hagyományaink, rítusaink, mert hisszük, hogy ezek a csoportra jellemző szokások segítik a megváltozott helyzet könnyebb elfogadását, a csoporthoz tartozás érzésének kialakulását, és azt, hogy kialakulhasson az az egyéni arculat, amely csak a miénk, csak hozzánk tartozik. Ilyen hagyományaink: a meselevelek, a jelversek, amelyeket már nyáron megkapnak a gyerekeink, a szülőkkel közösen szervezett nyitójáték, és ilyen hagyomány az is, hogy az első napokban, hetekben a jelek és az „új fiókák” jelei körül forog az életünk. Ehhez készítjük el az első projektünket is, amely leginkább egy ötlettárra hasonlít, hiszen összegyűjtve tartalmazza azokat a játékokat, tevékenységeket, amelyeket egy-egy jelhez kitalálunk, megtalálunk. Ezután már sem-

mi mást nem teszünk, mint napi tervekké szerkesztjük, és akkor kezdődhet is a „játék”. Azalatt a pár nap alatt, amíg tart a „jeljátékok” projekt, egy-két napig – a játék menetéből kifolyólag – minden gyerek középpontba kerül, és ez jó érzés mindenkinek.

Leírhatatlan, hogy milyen várakozással teli az arca annak, aki éppen sorra kerül. Várja a csodákat, a meglepetéseket, a tevékenységeket, amelyeket számára előkészítettünk. Ez a projektünk azonban nemcsak a gyerekek számára fontos, hanem nekünk is, hiszen segít abban, hogy megismerjük, újra megismerjük őket, mivel a kisfiókákról ebben az időszakban szerezük meg az első tapasztalatokat, és a nagyobbak is annyit, de annyit változnak egy nyár alatt.

AZ TAVALYI ÉV ELSŐ HETÉNEK TERVE NAPI BONTÁSBAN

Hétfő: a mozgás napja	
<p>Kiemelt tevékenység tartalma:</p> <ul style="list-style-type: none"> járás, futás, át- és rálépések, futójátékok és párválasztó játékok feladatokkal (érintsd meg a másikat, fogd meg a kezét, simogasd meg a másikat), jelkereső játék. 	<p>Kiemelten fejleszhető képességek, például:</p> <ul style="list-style-type: none"> mozgásbiztonság, téri tájékozódás, ön- és társismeret, testséma, figyelemkoncentráció.
<p>Felkínált (kiegészítő) tevékenységek:</p> <ul style="list-style-type: none"> aranydiók feltörése, madarak festése, tünde ábécé megfejtése, tábló készítése, rajzolás lisztbe, homokba, homokba, lisztbe rajzolt formák kirakása terményekkel, kövekkel. 	<ul style="list-style-type: none"> finommozgás, együttműködés, taktilis érzékelés.
<p>Értékközvetítési tartalmak:</p> <ul style="list-style-type: none"> a csoportélet hagyományaihoz tartozó mondókák (rendrakó, meseváró, vigasztaló), ölbeli játékok, mondókák, altató, álomhozó mondókák, dalok. 	<p>Módszerek, eszközök:</p> <ul style="list-style-type: none"> beszélgetés, cselekedtetés, bemutatás, földre ragasztott jelek, liszt, homok, festék, agyag madarak.
<p>Feladatok, az ismeretek bővítésének lehetőségei:</p> <ul style="list-style-type: none"> elgazodás a csoportszobában és a hozzá tartozó helységekben (alapvető szokások, hagyományok, viselkedési normák felidézése, megalapozása), egymás megismerése, jelek felismerése, összekapcsolása a gyerekekkel. 	<p>Reflexiók: séta a templomkertbe.</p>

Kedd: a kézművesség napja	
<p>Kiemelt tevékenység tartalma:</p> <ul style="list-style-type: none"> – só-liszt gyurma gyúrása, – technika: mintázás. <p>Témajavaslat:</p> <ul style="list-style-type: none"> – kisebbek: saját jelek, csoport jelei – nagyobbak: önarckép, ön maga, barátok portréja. 	<p>Kiemelten fejleszhető képességek, például:</p> <ul style="list-style-type: none"> • finommotorika fejlesztése, • taktilis érzékelés, • testséma, • ön- és társismeret.
<p>Felkínált (kiegészítő) tevékenységek:</p> <ul style="list-style-type: none"> • párosító játékok a jelekkel, • utak készítése, bejárása egymás jeléhez, (Fődre ragasztott jelek, színes szigetelőszalag az utakhoz.) • társasjáték készítése a jelekkel. 	<ul style="list-style-type: none"> • szabályok elfogadása, betartása • rövidtávú emlékezet, • mozgáskoordináció, • egyensúlyérzék.
<p>Értékközvetítési tartalmak: a hétfőn megismert mondókák, dalok ismétlése.</p>	<p>Módszerek, eszközök:</p> <ul style="list-style-type: none"> • bemutatás, beszélgetés, gyakorlás, csoportos tevékenykedés, • só, liszt, olaj, színes karton, nyomtatott jelek, ragasztó, színes szigetelőszalag.
<p>Feladatok, az ismeretek bővítésének lehetőségei:</p> <ul style="list-style-type: none"> • testrészek, saját és egymás jelének felismerése, megnevezése, • irányok síkban, térben, • matematikai tapasztalatok: relációk (hosszabb, rövidebb, szélesebb, keskenyebb, egyenes és görbe vonalak). 	<p>Reflexiók:</p> <ul style="list-style-type: none"> • testrészek helyett jelek mintázása.

Szerda: cseresznye (mese-vers, dramatikus és anyanyelvi játékok)	
<p>Kiemelt tevékenység tartalma:</p> <ul style="list-style-type: none"> • mese: Kányádi Sándor: <i>Két szem cseresznye</i> • vers: Zelk Zoltán: <i>Megérett a cseresznye</i> • játék: <i>Kakuktkojás játék: zöldségek, gyümölcsök</i> 	<p>Kiemelten fejleszthető képességek, például:</p> <ul style="list-style-type: none"> • figyelem, • szabályok elfogadása, • alkalmazkodás, • logikai képességek.
<p>Felkínált (kiegészítő) tevékenységek:</p> <ul style="list-style-type: none"> • cseresznye mintázása sólisztgyurmából, • cseresznye nyomdázása dugólenyomattal, cseresznyefa levelével, • párválasztó futójátékok, • cseresznyés piskóta készítése, turmixkeverés, • célba lövés cseresznyemaggal, • párosító feladatlap. 	<ul style="list-style-type: none"> • taktilis érzék, • egymásra figyelés, • mozdulatok koordinációja, • gyors reagáló képesség.
<p>Értékközvetítési tartalmak: Szalóki Ági: <i>Érik a cseresznye</i></p>	<p>Módszerek, eszközök:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zenehallgatás, drámajáték, • dugó, tempera, sütés, turmix alapanyagai, cseresznyemaggal, feladatlap.
<p>Feladatok, az ismeretek bővítésének lehetőségei:</p> <ul style="list-style-type: none"> • gömbölyítés, • nyomdázás technikájának elsajátítása, gyakorlása. 	<p>Reflexiók:</p> <ul style="list-style-type: none"> • gyerekek ötletei a cseresznyéhez: turmix, célba lövés cseresznyemaggal.

Csüörtök: játék a jelekkel – vulkán (környező világ felfedezése)	
<p>Kiemelt tevékenység tartalma: <i>Kísérlet:</i> Vulkán építése a homokozóban.</p>	<p>Kiemelten fejleszhető képességek, például:</p> <ul style="list-style-type: none"> figyelem, egymásra figyelés.
<p>Felkínált (kiegészítő) tevékenységek:</p> <ul style="list-style-type: none"> „lávalámpa” készítése, vulkán készítése papírból (gyűrés, ragasztás), tablóragasztás a tűzről. 	<ul style="list-style-type: none"> tervezőkészség, finommozgás.
<p>Értékközvetítési tartalmak:</p> <ul style="list-style-type: none"> Tűzet viszek, lángot viszek (körjáték), Tűz, víz, repülő (mozgásos játék). 	<p>Módszerek, eszközök:</p> <ul style="list-style-type: none"> bemutatás, magyarázat, beszélgetés, ecet, szódabikarbóna, piros, sárga ételfesték, olaj, üres üvegek, színes papírok, ragasztó tűzijáték, képek a tűzről.
<p>Feladatok, az ismeretek bővítésének lehetőségei:</p> <ul style="list-style-type: none"> tűzzel kapcsolatos ismeretek rendszerezése, balesetek megelőzésének lehetőségei. 	<p>Reflexiók a gyerekek ötletei alapján:</p> <ul style="list-style-type: none"> gyerekek ötletei a vulkánhoz: homokozóba vulkán építése.

Péntek: játék a jelekkel – falevél (énekes játékok, körjátékok)	
<p>Kiemelt tevékenység tartalma:</p> <ul style="list-style-type: none"> • a csoportélethez kapcsolódó mondókák, • párválasztó, párban játszható mondókák, dalok, • körjáték: <i>Hej, vára, vára</i> és a gyerekek által kért játékok. 	<p>Kiemelten fejleszhető képességek, például:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ritmusérzék (egyenletes lüktetés), • kapcsolatok erősítése, • együttműködés, egymásra figyelés, • hosszú távú emlékezet, felidéző képesség.
<p>Felkínált (kiegészítő) tevékenységek:</p> <ul style="list-style-type: none"> • levéllenyomat gyurmába, festéssel, satírozással, • „Tölgy apó meséje” – meseszöveg, • jelek ragasztása falevelekből, • levelek összehasonlítása megadott szempontok alapján (matematikai tapasztalatok: relációk, ritmikus sorakoztatás, formakirakás, számlálás), • levélgyűjtő-séta az óvoda környékén lévő erdőbe. 	<ul style="list-style-type: none"> • figyelem, • mozgáskoordináció, • logikus gondolkodás, • számfogalom.
<p>Értékközvetítési tartalmak: Szálló Gyula: <i>Szálló levelek</i></p>	<p>Módszerek, eszközök:</p> <ul style="list-style-type: none"> • bemutatás, gyakorlás, • gyurma, tempera, falevelek, ragasztó, olló.
<p>Feladatok, az ismeretek bővítésének lehetőségei:</p> <ul style="list-style-type: none"> • színek, formák felismerése, megnevezése, • gyalogos közlekedés szabályai. 	<p>Reflexiók:</p> <ul style="list-style-type: none"> • meseírás a levélmanóról, • levélképek ragasztása, • a gyerekek ötletei alapján a falevelek elrendezése.

MEGVALÓSULT TEVÉKENYSÉGEK

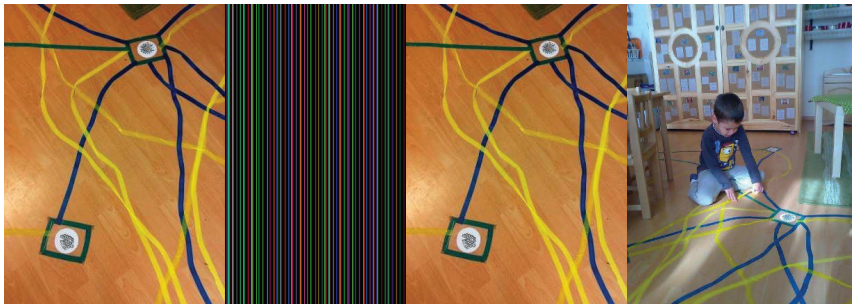
Hétfő

Be- és visszarepültek a Cinegefiókáék:

Kedd

Jelek a földön (mozgás- és kapcsolatjáték, „szociometria” és autópálya egyben)

Szerda

Mintázás, nyomdázás (páros és páratlan) és a cseresznyésbite

Csütörtök

Vulkánragasztás és -kitörés

VILLÁNYI GYÖRGYNE

AZ ÓVODAI ÉLET MEGKEZDÉSE – „BESZOKTATÁS” AZ ÓVODÁBA

A harmadik életév elérésével a kisgyermek életében új időszámítás kezdődik. Igaz ez akkor is, ha a családból kerül a nevelési intézménybe, de akkor is, ha a bölcsődéből vagy a családi napköziből, mert mindenféleképpen óriási változás történik az életében. Az elmúlt évben az átmenetek kérdésével kiemelten foglalkoztak a felsőoktatásban az alapképző intézmények. A TÁMOP 4.1.2. B. 2–13/1-2013-0007 „Országos Koordinációval a pedagógusképzés megújításáért” projekt keretében 2015. június 22–23-án került sor az ELTE Tanító- és Óvóképző Kar szervezésében tudományos konferenciára. „Gyengéd átmenetek” – a családi és intézményes nevelés fordulópontjainak támogatása címmel.

Az alábbi cikkben idézetek olvashatók a konferencia anyagából.

HOGYAN KÉSZÜL FEL AZ ÓVODAPEDAGÓGUS A KISGYERMEK FOGADÁSÁRA?

Az Óvodai nevelés országos alapprogramja¹ alapján készülő helyi pedagógiai programokban nagyon sokféleképpen és kiemelt feladatként megtalálhatók a gyermekek fogadásával kapcsolatos teendők elvei, valamint a tennivalók tartalmi jellemzői. Ez azt jelenti, hogy az évkezdés és a gyermekek fogadása érdekében alapos

1 A 363/2012.(XII. 17.) kormányrendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról

és átgondolt tervező, szervező munka folyik az óvodákban.

AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSÉNEK ELVEI

Példaként idézek egy helyi pedagógiai programból:²

„Helyi nevelési programunk pedagógiai szemléletét kifejezi az Adleri négy arany szabály a demokratikus nevelésről:

- *Próbáld megérteni a gyermeket! (Parancsolás helyett kérdezni, átérezni helyzetét!)*
- *Segíts, hogy a gyermek a zsákutcából ki tudjon jutni. (A zsákutca az a cselekvés, amelyik nem helyes. A gyermek energiáját nem kell viszszafojtani, hanem kedvező irányba kell terelni!)*
- *A gyermek pozitív érzésvilágára kell építeni!*
- *Adj szabadságot a gyermeknek, világos, egyértelmű határok között!*

A négy arany szabálynak a mindennapok gyakorlatában való megvalósulása hozzájárul ahhoz, hogy a gyermekek személyiségének fejlesztése a kívánt irányba haladjon. Ez az út, ez a pedagógia vezet el az öntudatos, saját értékeit, erősségeit ismerő, belső kontrollal, hajtóerővel, erkölcsi tartással rendelkező, egyéniséget megőrző, döntésekre képes felnőttek világába.

A beszoktatás elvei:

- A fokozatos, egyénre szabott beszoktatás lehetőségét biztosítjuk.
- Az ismerősöket, testvéreket szülői kérésre, lehetőség szerint egy csoportba tesszük.
- A gyermek személyes tárgyait, otthonról hozott szokásait elfogadjuk, megismerjük.
- Az óvónők, dajkák fokozottan törődő, segítők, tapintatos, türelmes magatartást tanúsítanak.
- A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek óvodai beíratásának támogatása (a teljes körű, és lehetőleg már hároméves kortól való óvodáztatás biztosítása a célcsoport körében – az óvodáztatási támogatás igénybevételeivel). Integrációt elősegítő csoportalakítás, a segregáció kerülésével, a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek arányos elosztásával.
- Az igazolatlan hiányzások minimalizálása.

A beszoktatás folyamata:

- beiratkozás,
- bemutatkozó szülői értekezlet,

2 <http://hetedhetovoda.hu/wp-content/uploads/2012/04/R%C3%A1kospalotai-Hetedh%C3%A9t%C3%93voda-HOP.pdf>

- családlátogatás,
- „anyás” beszoktatás.

Az anyás beszoktatást a bölcsődei kisgyermeknevelők vezették be, és már sok óvodában alkalmazzák. Az óvoda-pedagógusok – ismerve a helyi óvoda-használók szociokulturális jellemzőit és az óvoda intézményi lehetőségeit, valamint a pedagógusok felkészültségi igényeit – dolgozták ki és alakították a helyi igényekhez az óvodába lépés és a beilleszkedés menetének szabályait, amelyeket elfogadtak a szülők is. Így próbálták minél zökkenőmentesebbé tenni a gyermekek óvodai életének kezdetét. Mindezek a szabályok, módszerek megtalálhatók a nevelési tervekben.

A nevelési tervek tartalmi határozzák meg a csoportokban folyó óvodai élet tartalmi jellemzőit.

Az alábbiakban idézek egy nevelési tervből, amelynek tartalma megdöbbentő számomra. Tényleg ilyen sokat kell követelni az óvodai életet megkezdő gyermektől?

KISCOPORTOS NEVELÉSI TERV – SZEPTEMBER³

„Egészséges életmódra nevelés:

- A jelükkel ellátott dolgait használják (törölköző, fogkefe...).

3 2011 évi szakértői vizsgálat anyagából.

- Saját jelekkel ellátott szekrénybe pakolják ruháikat, cipőjüket.
- Kézmosáskor használják a szappant.
- Vigyázzanak a mosdó rendjére, tisztaságára.
- A WC-t felügyelet mellett önállóan próbálják használni.
- WC-használat után használják a WC-papírt (segítséggel is).
- WC-használat után mindig mossanak kezet.
- Tanulják meg a papírzsebkendőt használni, akár segítséggel, elfordulva a többiek felől.
- A zsebkendőt használat után a szemetesbe dobják, ne gyűjtögessék.
- Érezzék, ha folyik az orruk, önállóan menjenek orrot fújni.
- Tanulják meg az önkiszolgálást, az óvók segítségével.
- Ne nyúljanak a társuk terítékéhez, ételéhez.
- A kiszedett ételt önállóan próbálják elfogyasztani.
- Tanulják meg helyesen fogni a kanalat.
- Tanulják meg a szalvétát használni.
- Étkezés után vigyék vissza terítéküket a tálalóasztalra.
- Lefekvéskor próbálják levenni nadrágjukat, cipőjüket és helyezték a szék alá.

Anyanyelvi és értelmi nevelés:

- Tudják saját nevüket, jelüket.

- Nevükön tudják szólítani az óvónőket, a dadust és a társaikat.
- Türelmesen, illedelmesen beszéljenek a másikkhoz.
- Ha nem kéri az ebédet vagy kérnek még, illedelmesen szóljanak.
- Érkezéskor és távozáskor udvariasan köszönjenek, a megfelelő stílusban.
- Merjenek beszélni.
- Értessék meg magukat, akár csak pár szóban.
- Merjenek az óvóktól kérdezni.
- Az épületben ne futkározzanak, vigyázzanak a másik testi épségére.
- A játékokat ismerjék meg, tudjanak velük játszani.
- Vigyázzanak a játékok épségére.
- Tanulják meg a játékok helyét, azokat oda visszahelyezni.
- Próbáljanak, egymással, egymás mellett játszani minél kevesebb konfliktussal.
- Akarattal ne okozzanak egymásnak fájdalmat.
- Az óvodai és a csoportszokásokat próbálják betartani.
- Fogadják el a társuk döntéseit.”

Érzelmi nevelés és szocializáció:

- Próbálják egymást elfogadni, szeretni.
- Próbáljanak egymással kedvesek, barátságosak lenni.
- Az elválásnál, fogadják el az óvónő közeledését, társaságát.
- A velük foglalkozó felnőttel legyenek udvariasak, fogadják el a segítségadást.
- Ne legyenek egymáshoz durvák, forduljanak egymáshoz szeretettel.
- Ha problémájuk van, bátran forduljanak az óvókhoz.
- Ismerjék meg a települést, tudják, hol laknak.
- Ismerkedjenek meg az óvodával, annak helységeivel.
- Tudjanak benne tájékozódni.
- Ismerjék meg az óvók, a dadus és egymás neveit.

Ebben a felsorolásban többször megakadunk, mert nem tudjuk, hogy mire mikor vonatkoznak a beírt elvárások: ezt várja el a tervező pedagógus az óvodába lépő gyermektől, vagy pedig mindezt szeptember végére várja el, illetve ez egy általános gyűjteménye az óvodai életben megtalálható elvárásoknak, és ezeket kell lebontani az egyéni igényekre, szükségletekre, és majd az egyéni fejlődési naplóhoz igazítva segíteni a gyermeki fejlődés nyomon-követésének útját?

A fenti példa alapján érdemes átgondolni, hogy melyek a befogadás első lépéseinek tartalmi, mi az, ami alapvető, és mi az, amit később tudunk elérni annak érdekében, hogy jókedvűen, örömmel jöjjenek óvodába a gyermekek.

TÉNYEK, AMELYEKET FIGYELEMBE KELL VENNIE A GYERMEKEKET NEVELŐ ÓVODAPEDAGÓGUSOKNAK, SZÜLŐKNEK

Minden új élettér nagyon sok újdonságot, másságot rejt magában, és szokatlan tevékenységekkel fogadja az első napon óvodába lépő hároméves kisgyermeket. De a legfontosabb, hogy szeretettel és odafigyeléssel, nyitottan és elfogadóan fogadják, aminek éreztetése érdekében sok mindent lehet megvalósítani napról napra, fokozatosan. Az előkészítés és a felkészülés igen alapos, körültekintő munkát igényel.

Mi a fontos az óvodapedagógusoknak saját munkájukban?⁴

1.	Alapvető szükségletek kielégítése – közösségi nevelés – játék – egyéni fejlesztés (tapintat, törődés, egyéni fejlődési változásokra figyelés, a közösséghez tartozás erősítése, választási lehetőségek biztosítása, a másik ember határainak tisztelete, a játék, az élmény biztosítása, kirekesztéstől való megóvás, felzárkóztatás, kompenzálás, esélyegyenlőség megteremtése, barátságok alakulásának elősegítése, választási lehetőség biztosítása).
2.	Léggör fontossága, egymás elfogadása (szeretetteljes, nyugodt, családias léggör, boldog gyermekkor megteremtése, toleranciára nevelés, előítélet nélkülség, másság elfogadása, megbecsülés, gyermek ismerete, meghallgatás, odafigyelés, önbizalom erősítése).
3.	Szabály- és szokásalakítás, értékelés (helytelen viselkedés értékelése, következetes elvárás a szabályok betartásában, szokásalakítás, pozitív tulajdonságok kiemelése, tudatos nevelői ráhatások kommunikációja, jó szokások, szabályok, értékrend kialakítása, értékelés).
4.	Óvodapedagógus személyisége (mintaadás, példaadás, követhető modell állítása, pozitív értékrend képviselése).
5.	Partnerkapcsolat (szülővel, tanácsadás, segítség családoknak, tájékoztatás adása, szakemberek felé fordulás).

A fenti táblázat tükrözi azt az értékrendet, amit az óvodapedagógusok saját magukról vallanak. Itt első helyen éppen a *szükséglet kielégítésének fontosságát*, a *közösségi nevelés* érdekében tett erőfeszítéseket emelték ki. A második helyre került a *léggör fontossága*, az *egymás elfogadása*, és ez nagyon jól egyezik a helyi nevelési programok célkitűzéseivel. Kevés pontszámot kapott a partnerkapcsolat, amelynek tartalma és bővítése nagyobb odafigyelést igényelne.

4 Programbevalás-vizsgálat, Villányi 2004, OKI.

Mindezek elengedhetetlenek az óvodakezdes idoszakaban, de tulajdonképpen az egész óvodai élet megvalósításának folyamatában. Jó lenne ezeket a kérdéseket ismét feltenni az óvodapedagógusoknak, mert a kutató és fejlesztő munkálatok óta eltelt tizenkét év, és a hangsúlyok eltolódását ezzel lehetne megállapítani, de egyben ez segíthetné a további feladatok megfogalmazásait is.

„A gyerekekben meglévő és az átmenetek átélése kapcsán átélt szorongásokat, félelmeket kutatta Böddi Zsófia és B. Lakatos Margit óvodáskorú gyerekek körében, és ezek eredményeiről számoltak be. Egy sajátosan kidolgozott, közös mesélésen és beszélgetésen alapuló módszer alapján tárták fel a tényeket. A családtól való szeparáció megélése, a bizalom áthelyezése egy olyan közösségre, ami más: tágabb, néhány felnőttből, sok hasonló korú gyerekekből áll. Ismeretlen környezet, sok új szabály, elvárás megjelenésével való megküzdés. Az átmenetek idejében fellépő lépéseket kell segíteni a mesélés, a történet-befejezés, a beszélgetés eszközeivel.”⁵

MIT TEHET A SZÜLŐ AZ ÉLETMÓDVÁLTOZÁSOK SORÁN?

A cél az, hogy a gyermek jól érezze magát az új életközegében, az óvodában, és a szülő is ezt érezze. Összhangra van szükség, mert a gyermek csak akkor érzi jól magát, ha a szülő is, így érez... Bármiilyen apró ellenérzése vagy véleménye is van a szülőnek, a gyermek, mint egy membrán, azonnal rezonál minden érzésre, hallott szóbeli megjegyzésekre, metakommunikációs jelekre. Nem lehet és nem is kell, hogy azon dolgozzon a szülő, hogy becsapja. Hiába dicsérte mindig, szinte unos-untalan az óvodát, ha ezt nem őszintén mondja. A gyermek érzi a hamisságot. Ez nagyobb kárt okoz, mint hasznot sokféle téren. Egyrészt meginoghat a bizalma a szülő felé, másrészt bizonytalanságát növeli a külvilággal szemben. Nem is érti az ellentmondásokat, csak a félelem növekszik benne, ami agresszivitást, és ellenállást szülhet viselkedésében.

Tehát nagyon fontos a szülői előkészület az életmódváltásra és a felkészülés

5 Farkas Anikó–Villányi Jutka: „Gyengéd átmenetek” – reflexiók az I. tudományos konferenciáról II. rész, *A Kisgyermek*. IX. évf. 2015, 3. szám.

fokozatosságának átgondolása. Nagyon jó, ha a szülő(k) összhangban, megbeszélve és tapasztalatokat gyűjtve alakítják ki stratégiájukat.

Stratégiai lépések lehetnek:

- az óvodai életbe való betekintés az óvoda által ajánlott módok alapján,
- beszélgetés a látottakról, egy-egy esemény lejátszása az ottani napi-
rend megismerése után otthon a családban.

„A gyerekek könnyebben elviselik az elválasztással járó feszültséget, ha időben felkészítik őket. (...) Az értelmes felkészítés sokkal többet jelent az egyszerű verbális magyarázatnál. Arra van szükség, hogy a gyerekekkel a saját nyelvén, vagyis a játékszerek és a játék segítségével kommunikáljunk.”⁶

A bölcsődéből óvodába való átmenet könnyítése érdekében a két gyermekintézmény igen alapos együttműködést valósít meg. Hiszen a bölcsődébe járó gyermek életkörülményei szintén megváltoznak az új helyen. A bölcsődei nevelés sokat segít a zökkenőmentesebbé tétel érdekében. Ezek a területek a következők:

- a gyermek már szerzett tapasztalatokat a típegő csoportban a szokások, szabályok terén,
- a kisgyermeknevelők és az óvodapedagógusok igyekeznek a nevelési folyamatokat egymásra építeni, és ezáltal megkönnyítik a környezetváltást,
- ha a meglévő szokásokra építenek az óvodapedagógusok, akkor könnyebb az új hely elfogadása a gyermekeknek,
- ha a két intézménytípusban a személyi állandóság biztosított, az segíti a kapcsolatépítést, az elvárási területek azonosságainak kialakítását, hamarabb alakul ki a biztonságérzet az új környezetben.

A két intézmény közti szakmai információcseréje jó alapot ad mindehhez.

Az ELTE TOK Gyengéd átmenetek témakörében a jó-gyakorlatokról való beszámoló sorában „a kisgyermeknevelők és az óvodapedagógusok együttműködésén” alapuló kiváló gyakorlatát mutatta be Hajnal Margit Hajnalka intézményvezető, amely a mély bizalom kialakítását segíti, a befogadást teszi zökkenőmentesebbé az Akadémiai Óvoda és Bölcsőde felmenő rendszerében.”⁷

6 Dr. Haim Ginott: *Szülők és gyermekek*. Budapest, Medicina Könyvkiadó, 1980. 139.

7 Farkas Anikó–Villányi Jutka: „Gyengéd átmenetek” – reflexiók az I. tudományos konferenciáról II. rész, *A Kisgyermek*. IX. évf. 2015/ 3. szám.

MI A SZEREPE A KORTÁRSAKNAK AZ ÓVODAI ÉLET ELFOGADÁSÁBAN?

A kortárs csoportban szerzett tapasztalatok segítik a gyermekeket, hogy megismerjék önmagukat: erősségeiket, gyengeségeiket. Azáltal, hogy a gyermek magát a többiekhez hasonlítja, idővel megtanul elfogadni, elfogadtatni. Ráadásul meg kell „tanulnia” sikeresen kapcsolatot teremteni a többi gyerekekkel, gyakran olyan helyzetben, amikor csak kevés felnőtt van jelen. Az effajta élmények megszerzése:

- elfogadni a másik jelenlétét,
- beletörődni, hogy a játék nemcsak az enyém, hanem a másiké is,
- tudomásul venni, hogy netán várni kell, mert a másik is játszani szeretne a piros autóval, és nem vehetjük el a játékát,
- bekapcsolódni egy csoporttevékenységbe,
- megtanulni megfelelő társsá válni, és elfogadni az elutasítást vagy az együttjátszás szabályait, és így tovább.

Mindezek a szocializáció fontos alapjait alakítják ki a gyermekben, és ez az óvoda legnagyobb előnye. Hátrányként említhető, ha magányossá, visszahúzódóvá válik a gyerek, és nem kap

megfelelő időben és helyen segítséget ennek megoldásában, feloldásában a kortársaitól, illetve a körülötte lévő felnőttektől: kisgyermeknevelőtől és/vagy óvodapedagógustól, dajkától.

ÖSSZEGZÉS

Az óvodában, az *otthonon kívüli nevelés-gondozás folyamatai* megkívánják a gyermektől, hogy megtalálja a hangot olyan felnőttekkel, akiknek sok gyermeket kell egyszerre ellátniuk, akik még nem ismerik igazán, nem mindig tudják azonnal, hogy ő mit szeret és mit nem. A családból való kikerülés, és az átterülés egy intézménybe nem megy zökkenőmentesen. A szülők, óvodapedagógusok előkészítő munkái alapján a beszoktatás, befogadás fázisai nagyon jól kidolgozottak a gyermekintézmények helyi pedagógiai programjaiban, terveikben. A korszerű megvalósításokra, a megismerésen alapuló szemléletváltásra, a gyermekközpontú elvek betartására kell kiemelten odafigyelni az eredményesség és hatékonyság érdekében.

A gyermek eredményes életvitеле érdekében fontos a következő állomás, az iskolakezdés is, amivel a *Gyengéd Átmenetek* című konferencia több előadásában is szó esett, amelyek során elhangzott megállapításokra érdemes odafigyelni:⁸

8 Farkas Anikó–Villányi Jutka: „Gyengéd átmenetek” – reflexiók az I. tudományos konferenciáról II. rész, *A Kisgyermek*. IX. évf. 2015/ 3. szám.

„Örökzöld területtel, az óvoda-iskola átmenet kérdésével foglalkozott Podráczky Judit és Nyitrai Ágnes. Tulajdonképpen széles szakirodalma van a témának, például:

- Varga, 1971;
- Nagy, 1975.

Az iskolakészültséggel, iskolaérettséggel, iskolai alkalmassággal is sokan foglalkoztak, például:

- Nagy, 1980;
- Nagy és munkatársai, 1986; 2004;
- Porkolábné, 1984; 1990,
- Józsa, 2007;
- D. Molnár, 2013.

Az iskolaválasztás módjáról, a szülők iskolakeresési és iskolára történő ráhangolási tevékenységeiről kevesebb szó esik a szakirodalomban. A tapasztalat az, hogy az iskolaválasztási időszak, az iskolakezdést megelőző hónapok, hetek, napok a családok jelentős részében krízis-közeli, kritikus periódusok is lehetnek. A döntés és a folyamatokat kísérő érzelmi megnyilvánulások szerepe nagy hatással van a gyerekekre. Az erről folytatott beszélgetések, interjúk tényeket, információkat adnak a gyerekeket útjukra bocsátó óvodapedagógusoknak, a fogadó tanítóknak.”

„A kooperatív tanulás kezdeti lépéseinek fontosságát emelte ki Tárnokiné Joó

lldikó, mint esélylehetőségi utat a sikeres iskolakezdés érdekében.”

„Az átmenetek segítése érdekében Máhr Kinga hangsúlyozta, hogy az iskolát igazítják a gyerekekhez, és nem fordítva (milyen az ötödik osztályos gyerek, és hogyan is indul egy tanítási nap a Lauder iskolában?).”

„A TÁMOP 3.1.1. II. szakaszában az Educatio Kft. Óvodafejlesztési Irodájának szakmai vezetésével valósult meg az *Óvodai hátránycsökkentés, eredményes iskolakezdés* című kötet, amelyet Szent-Gály Viola mutatott be. A háromezer példányban megjelent könyv segíti a kutatási, fejlesztési beszámolókkal, jó-gyakorlatok bemutatásával az eredményességet, a hátránycsökkentést, a jó módszerek támogatását és terjesztését.”

IRODALOM

Dr. GINOTT, Haim: *Szülők és gyermekek*. Budapest, Medicina Könyvkiadó, 1980.

FARKAS Anikó – VILLÁNYI Györgyné: „Gyengéd átmenetek” – reflexiók az I. tudományos konferenciáról. II. rész, *A Kisgyermek*. IX. évf. 2015/3. szám.

A Rákospalotai Hetedhét Óvoda helyi pedagógiai programja.

KARCEWICZ ÁGNES

KÉZEN FOGVA AZ ÓVODÁBA – A BESZOKTATÁS SZÜLŐI OLDALA

KEDVES SZÜLŐK!

Lassan, de biztosan közeledik az a nap, amikor kézen fogjátok azt a kisembert, aki már „nagyra nőtt” – épp hároméves –, és együtt elindultok az óvodába. Az a pár hét, ami még előttetek van, tudjuk, hogy tele van izgalommal, várakozással és talán egy kis félelemmel is, hiszen el kell, hogy engedjétek a kezét annak, akinek eddig minden rezdülését nyomon követhettétek. Ti voltatok azok, akik segítétek, hogy rácsodálkozhasson a világra, és nap, mint nap új dolgokat fedezhessen fel. Tudjátok, hogy mitől kacag hangosan és a sírás hangjából, hogy mi a baj. Tudjátok, hogy mivel lehet megvigasztalni, álomba ringatni. Vannak közös titkaitok, szavaitok és jelzéseitek, amelyek szorossá, szeretettel telivé tették az életeteket.

Változást hozott, amikor megszületett, és változást hoz az életetekbe most,

hogy óvodássá cseperedett, és valószínűleg tele vagytok kérdésekkel, kétségekkel. Ezért arra gondoltunk, hogy leírunk pár gondolatot, ötletet ahhoz, mivel is segíthetitek, hogy könnyebb lehessen az elválás az első napokban, hetekben.

RÁHANGOLÓDÁS SZÜLŐKÉNT

- A legelső és legfontosabb tanácsunk az, hogy *készítsétek fel a saját lelketeket* arra, hogy el kell engednetek a kezét, mert már valóban szüksége van rajtatok kívül mások, más gyerekek társaságára ahhoz, hogy még inkább kinyílhasson a világ a számára. Talán ez a legnehezebb lépés, amit szülőként meg kell tennetek, de e nélkül bizony nagyon nehézé válhat az új helyzet elfogadása. Második (sokadik) gyerek esetében talán ez egy kicsit könnyebb, de könnyű nem lesz. Hinnetek kell abban, hogy jól

döntöttek, jól választottatok, mert a gyerekek valamilyen hetedik érzéssel ráéreznek a legkisebb bizonytalanságra, és elbizonytalanodnak ők maguk is.

- A bizonyosságot, hogy jó helyen, biztonságban, szerető és elfogadó emberekre bízátok majd gyerekeketek, leginkább akkor tudjátok elhinni, ha már ismeritek az óvodát (szerencsés esetben az óvónőket, a pedagógiai asszisztenst és a dadust is), de ha ez nem így van, akkor a nyár folyamán az óvoda honlapján keresztül sok-sok információt begyűjthettek a csoportok életéről. Itt megtalálhatjátok az óvoda helyi programját is, amelyből kiderül, hogy melyek azok a fontos gondolatok, amelyeket a gyerekek életének terelgetése, fejlesztése közben mindig szem előtt tartunk.
- Szervezzétek úgy az elfoglaltságokat, az életeteket, hogy mindenféleképpen ott lehessetek az óvodában az *összevont (minden új gyerek szüleinek szervezett)* vagy a *csoport szülőin*, mert itt van arra lehetőségetek, hogy a bennetek megfogalmazódott kérdésekre választ kaphassatok!
- *Bízz bennünk*, mert az óvodánk csoportjában dolgozók mindegyikének fontos, hogy megismerjünk benneteket, és az egyéni lehetőségeiteket figyelembe véve segítsünk mind nektek, mind a gyerekednek abban,

hogy a változásokat minél könnyebben el tudjátok fogadni. Bízál bennünk, kérdezz és segíts, hogy segíteni tudjunk.

Ha már sikerült felnőttként elfogadnotok, ráhangolódnotok arra, hogy óvodás lesz a gyereketek, akkor a következő kérdés az, hogy hogyan is segítsük gyerkőcünket ahhoz, hogy várja (újra várja) az óvodakezdet.

Mielőtt ehhez próbálnánk meg gyakorlati ötleteket adni, kéréssel folytatnánk, amelyek lehet, hogy első olvasásra kicsit meghökkentőek, de sokéves óvónői tapasztalatainkon alapulnak:

- Ha meg tudjátok állni, akkor *ne kössétek semmilyen feltételhez azt, hogy óvodássá válhasson!* Kerüljétek el az olyan mondatokat, hogy „ha nem szoksz le erről vagy arról..., és nem szoksz rá erre vagy arra..., ha nem tanulod meg..., ha nem viselkedsz jól és illedelmesen, akkor nem lehetsz óvodás!” Ez a kérés egyrészt azért fontos, mert ez így nem igaz. Azt, hogy óvodássá kell lennie, az élet hozza magával, és nem az ő eredményes vagy eredménytelen erőfeszítéseitől függ. Másrészt, ahelyett, hogy motiválnának, az ehhez hasonló mondatok frusztrálhatnak, félelmeket kelthetnek, és biztos, hogy ezek az érzések nem segítik, hogy a gyerekünkvágyjon az óvodába.

- Talán ez lesz a legfurcsább gondolat: Ne ígérjétek meg neki azt, hogy az óvodában mindig jól fogja magát érezni, és sok barátja lesz, hiszen ez a legkritikább esetben válik valósággá. Az első időszakban bizony sokszor lesz szomorú, sokszor lesz hiányérzete, és sokszor fogja magányosnak érezni magát még az is, aki látszólag jól veszi az akadályt. Hosszú, néha könnyebb, néha nehezebb időszakok láncolata, mire egy gyerek valóban örülni tud annak, hogy óvodás, és ha ez nagyjából karácsony tájára bekövetkezik, akkor mind a szülők, mind az óvónők eredményesen segítettek. (Azért próbáltuk meg időhöz kötni a valódi beszokást, hogy előre felkészülhessetek arra, hogy ez egy hosszú folyamat tele érzelmi hullámvonalakkal. Ez így természetes, és ehhez bizony sok-sok türelem kell.) Ahelyett, hogy ígéretet teszünk arra, hogy az óvodában mindig jó, inkább beszéljünk arról, hogy miért is kell neki óvodássá válni. Például elmesélhetjük, hogy mielőtt megszületett, mindkét szülőjének volt munkája, amit szeretett, és örömmel töltötte el, olyan volt neki, mint amikor ő játszik a kedvenc játékaival, és ő most már akkorára nőtt, olyan önálló lett, hogy másokkal is el tud tölteni pár órát, és addig az anyuka/apuka visszamehet oda, ahol viszszavárják. Ne azt közvetítsük felé,

hogy ez kényszer, hanem azt, hogy azért, hogy ő óvodás lesz, a család minden tagja teljes életet élhet, és ehhez az ő segítségére is szükség van.

- Ez ugyan már arról szól, hogy amikor óvodás lett a csemeténk, hogyan is váljunk el tőle az első napokban, hetekben, de nagyon fontos, mert sok-sok sírástól, hisztitől, rossz érzéstől megóvhatjuk gyerekünket és magunkat egyaránt.

Minden gyereknek másra van szüksége ahhoz, hogy könnyebbé váljon az elválás, és a csoportoknak is megvannak a maguk hagyományai, szokásai, de mindenkinél és mindenhol segít, ha nem húzzuk-vonjuk az elválást, mint a rétestésztát. A meglévő lehetőségeinket ismerve (például van hosszabb, rövidebb időnk bemenni vele, és együtt játszani, vagy az öltözőben pár percre még összebújni), csak akkor mondjuk azt, hogy most már búcsúzom, amikor valóban meg is tesszük, mert ha egyszer is sikerül az időt húznia valamivel, akkor bizony nap, mint nap újra, egyre hevesebben és egyre újabb ötletekkel próbál meg minket ott tartani. Sokéves tapasztalatunk, hogy ezek a hol hangos, hol csak bepárasodott szemmel közvetített helyzetek csak pár percig tartanak, hiszen az esetek többségében a „szülőnek szólnak” és sokkal, de sokkal tovább tartanak, ha az

elválás hosszú ideig tart. El kell hinned, hogy az óvónőknek van annyi ötlet a tarsolyukban, hogy megoldják a helyzetet!

- Az sem árt, ha a búcsúzáshoz kitaláltok valamilyen rituálét, hagyományt, amely titkos és csak a tiétek. (Lehet ez egy mondat, egy érintés, egy kézfogás, a vigasztaló tárgy átadása), mert a kisgyerekeknek fontosak az ismétlődések, hiszen ezek nyújtanak neki biztonságot, állandóságot. Sokszor nem is kell nekünk kitalálni, hanem elég rá figyelni és hagyománnyá tenni a saját ötletét, mert azt hiszem náluk nagyobb „Rítusteremtő” nem létezik.)

RÁHANGOLÓDÁS SEGÍTÉSE, AVAGY KIPRÓBÁLÁSRA AJÁNLOTT ÖTLETEK NEM CSAK ÚJ OVISOKNAK

- Keressetek saját gyerekkorotokból képeket, videofelvételeket és nézegetsetek együtt! Közben fel lehet idézni a szép és kevésbé szép (hiszen ezek is hozzá tartoznak az igazsághoz) emlékeket, és ebből biztos, hogy jó kis beszélgetések kerekednek.
- Próbáljátok meg összegyűjteni a szülők, nagyszülők, testvérek, unoka-testvérek óvodás jeleit. (Ha esetleg nem emlékeznétek rá, ebben az

esetben azt ajánlom, hogy rögtönözzünk, találjunk ki egyet), és ezekből készítsétek memóriajátékok!

- Készítsétek „ovis könyvet”, amelyet összeállíthattok az oviban készített fényképekből (csoportszoba, épület, udvar, öltöző, mosdó, játékok), és nézegetsetek, beszélgetsetek róla!
- Sétáljatok sokat az óvoda felé, és rajzoljatok egy térképet az odavezető útról, amelyet minden séta után képekkel, számára fontos, neki tetsző tájékoztató pontokkal egészíthettek ki!
- Ültessetek egy növényt, amelyet egész nyáron közösen gondoztok, és az első napon beviszitek az óvodába! (Persze akármilyen más is lehet, például egy üveg lekvárt, szörpöt, aszalt gyümölcsöt, rajzot, festményt, kő-, csigagyűjteményt. Minden jó, amit közösen készítesz a csoportnak „ajándékba”.)
- Nézzetek könyveket az óvodáról, az óvodai életről! Ehhez rengeteg ötletet találhattok a Lurkó világ blog oldalán.
- Készítsétek vagy vegyetek egy tarisznyát, kincses ládát és/vagy egy albumot, amelyre ha már tudjuk rátehetjük a gyerkőc óvodai jelét is. Belekerülhet minden, ami a nyár folyamán fontossá vált a számára: a csigaháztól egy szép formájú kavicson át akár egy térképig, képeslapig vagy fényképig minden, és ezt már vihetjük is az első napokban az

óvodába. Ez a gyerkőc számára is fontos, hiszen a saját kincseivel való tevékenykedés biztonságot biztosít, és az óvónőnek is segítség, hiszen kiindulópontja lehet egy-egy beszélgetésnek, játéknak, amellyel elterelhetővé válik a figyelem az elválással kapcsolatos érzelmektől.

- Hagyjátok ott néha pár órára, esetleg egy éjszakára nagymamánál, barátnál, jó ismerősnél.

Ha közeleg az ovi, néha érdemes gyakorolni, hogy milyen az, ha anyu-apu eltűnik pár órára, hogy kicsit ez a szituáció is ismerősebb legyen, és tudja, hogy ha el is mentek, vissza fogtok menni érte.

- Ha elmentek valahová, köszönjétek el tőle, és mondjátok meg, hogy mikor jöttök vissza. Miért fontos ez az óvodába szoktatáshoz? Mert a gyerekekben kiépül egyfajta bizalom, hogy a szülei visszajönnek érte akkorra, amikor mondják, valóban az történik, amit előre ígérték. Ha ez a bizalom nem épül fel, akkor a gyerekekben megmaradhat az a félelem, hogy anyu vagy apu bármikor, bármennyi időre eltűnhet, ez pedig nagyban hátráltatni tudja az óvodai beszkoktatás folyamatát.
- Tudakoljátok meg, hogyan zajlik egy nap az oviban, és már jó előre igyekezzetek átállni az ovi ritmusára. Az nagyon nem jó, ha az ovi

előtti utolsó napon akarjátok két órával előbb lefektetni a gyereket, mint ahogy eddig megszokott volt, mert másnap korán kell kelni. Próbáljátok követni az étkezések, a nappali alvás időszakát is, plusz az esti lefekvést is állítsátok be úgy, hogy megmaradjon a megszokott alvásmennyiség, de abban az időben ébredjen, amikor hétköznapokon fog. Az is nagy segítség a piciknek, ha ezeket a dolgokat nem az ovival együtt kell drasztikusan átállítaniuk magukban, hanem fokozatosan szoknak hozzá.

AZ ELSŐ NAPOK (HETEK, HÓNAPOK) SEGÍTÉSE

- Sok helyen már ott elromlik a nap, hogy a reggel örült rohanásban és így stresszben telik. Ha tudtok magatoknak megfelelő mennyiségű időt hagyni, hogy megreggelizzetek és/vagy elkészüljétek, akkor sokkal vidámabban tud indulni a nap.
- Ha csak tehetitek, ne időzítsétek a munkakezdést ugyanarra a napra, amikor a gyerkőc az ovi kezd! Változó, hogy egy-egy gyerekek mennyi időre van szüksége ahhoz, hogy biztonságban érezze magát az óvodában és a csoportjában is. Ha meg tudjátok szervezni, haladjatok

a gyerek ütemében. Van, aki két nap alatt beszokik, van, aki az első hét végén is még csak félnapot bír ki. Legyetek türelmesek a gyerekekkel. Ameddig csak kell, legyetek ti is az oviban, de nap, mint nap próbáljátok elengedni a kezét. Előbb vagy utóbb, de menni fog!

- A pityergésért, sírásért, sőt még a hisztiért se szidjátok meg! Ne példálózatok más gyerekekkel, akik nem sírnak! Ne mondjátok azt neki, hogy anyu csak mosdóba megy ki, ha elmegy! Ne ígérgetek neki dolgokat, hogy abbahagyja a sírást! A sírásnak is megvan a maga funkciója, nevesítve, hogy segít megnyugodni... Az első egy-két nap alapján már tudunk segítséget adni, hogy melyik az a pillanat, amikor az a legjobb, ha már nem vagy ott, akkor sem, ha a gyereked reggel sír.
- Ha pár nap után már nem akar menni, akkor se adjátok be a derekakat! A beszoktatás közben semmiképpen ne iktassatok be szüneteket (persze kivétel a betegség vagy a családi nyaralások), mert egy-egy ilyen „kihagyott” nap után előről kezdődhet az egész folyamat, és ez érzelmileg mindenki számára nagyon megerhelő lehet.
- Ha van kedvenc dolga a gyerkőcnek, akkor azt mindenképpen vigyé-

tek el az oviba is. Főleg, ha alváshoz van különleges kis takarója, rongyocskája, bármije... Ez sokat fog segíteni neki. Játékot nem mindig vihetnek be magukkal, mi a kis szekrénykébe szoktuk leparkolni az aznapi kedvenceket.

- Ha az első pár héten reggelente sír, hisztizik, agresszív, az teljesen normális reakciónak számít. Amennyiben úgy gondoljátok, hogy túl sokáig elhúzódik ez az időszak, akkor beszéljétek erről az óvo nénivel.
- Ne lepődjétek meg azon, hogy egy-két hét „nyugalom” után esetleg újra „sírósakká” válnak az elválások, vagy reggelente nehezebben akar elindulni az óvodába, mert higgyétek el nekünk, hogy „fárasztó” dolog óvodásnak lenni! Ebben az esetben azzal tudtok a legtöbbet segíteni, hogy hétvégén időt hagytok a jó hangulatú, meghitt együttlétre, és sok-sok pihenésre.

Reméljük, hogy a fent leírtakban talá-
tok hasznos ötleteket!

Mindenkinek minél zökkenőmentesebb beszoktatást, és örömteli óvodás éveket kívánunk!

KÉRDÉSEK ÉS VÁLASZOK

Álláspályázatot hirdettem, amelyre egy olyan jelentkező akadt, aki befejezte ugyan a főiskolai tanulmányát, de nincs nyelvvizsgálója. Korábban egy másik település intézményében dolgozott pedagógiai asszisztensként. Mivel nagyon meg vagyok szorulva (betegállományos hiányzás és nyugdíjazás miatt), fel kívánom venni az óvodánkba óvónőnek. A kérdésem az lenne, hogy ha három évet dolgozott pedagógiai asszisztensként, beszámíthatom-e ezt az időt gyakornoki időnek vagy sem? Úgy tudom, a friss diplomások két év haladékat kapnak, hogy a nyelvvizsgát pótolják. Hova sorolhatom be őt?

A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény 99. § (14) bekezdése szerint: „Ha a pedagógus-munkakör megfelelő végzettséggel és szakképzettséggel rendelkezővel nem tölthető be, akkor legfeljebb egy alkalommal a gyakornoki idő lejártáig gyakornokként alkalmazható az is, aki a nyelvvizsga feltétele kivételével a pedagógus-munkakör

betöltéséhez előírt végzettséget és szakképzettséget igazoló oklevél kiadásának feltételeit teljesítette. Ebben az esetben a minősítő vizsga letételének feltétele az előírt nyelvvizsga-bizonyítvány megszerzése. Amennyiben a gyakornok az előírt határidőig a nyelvvizsga-bizonyítványt nem szerzi meg, közalkalmazotti jogviszonya, munkaviszonya e törvény erejénél fogva megszűnik.”

A szakmai gyakorlat időtartamát a 326/2013. (VIII. 30.) kormányrendelet 6. §-a alapján kell megállapítani.

A fentiek szerint pedagógus-munkakörben a szakmai gyakorlat tekintetében nem vehető figyelembe a pedagógiai asszisztens munkakörben töltött idő, ezért az érintettet a Gyakornok fokozatba kell besorolni. A gyakornoki időre vonatkozó általános szabály szerint annak időtartama valóban két év, amely alatt a diploma nélküli pedagógusnak a minősítő vizsga előtt a nyelvvizsgát is sikeresen le kell tennie.

menedzser praxis

Kiadja a Menedzser Praxis Szakkiadó és Gazdasági Tanácsadó Kft. • Cím: 1149 Budapest, Nagy Lajos király útja 127. • Telefon: 06 1 880-7600, fax: 06 1 880-7699 • E-mail: info@menedzserpraxis.hu • honlap: www.menedzserpraxis.hu • Felelős kiadó: a Menedzser Praxis Szakkiadó és Gazdasági Tanácsadó Kft. ügyvezető igazgatója • Szerkesztő: dr. Székely Krisztina, Berecz Erika, Horváth Karina • Lapterv: Kruk Orsolya • Tördelés: Kiss Tamás • Hirdetések felvétele: a kiadóban vagy a 06 1 880-7611-es telefonszámon • Nyomdai munkák: Menedzser Praxis Kft. • Együttműködő partnerünk: VIP Controll Kft. • Negyedik évfolyam kilencedik szám 2016. szeptember • ISSN 2064-2466

A kiadványunkban szereplő adatokat és információkat a legnagyobb gondossággal állítottuk össze. • A közölt információkban tapasztalható, időközben bekövetkezett esetleges változásokért nem áll módunkban felelősséget vállalni, ebben az esetben nem garantálhatunk teljes kifogástalanságot. • Minden jog fenntartva! • A Kiadó írásos engedélye nélkül a mű kivonatként sem sokszorosítható semmiféle formában (elektronikus és mágneses vagy más adathordozón), így ennek terjesztése és értékesítése is tiltott.

ADMIN

óvodai adminisztrációs rendszer

Óvodai adatok
és iratok
egy kattintásra!

FENNTARTÓKNAK • ÓVODAVEZETŐKNEK • ÓVÓNŐKNEK • SZÜLŐKNEK

WWW.OVIADMIN.HU

mp[®]
menedzser praxis